

Az „Alzheimer-kór stádiumai” videó összefoglalása

Ebben a videóban Dr. Barry Reisberg pszichiáterprofesszor nyomán az Alzheimer-demencia 7 stádiumát és a retrogenézis fogalmát mutatjuk be. Mit tud ebből Ön profitálni?

Jobban megérti a betegséget, különösen annak lefolyását. Jobban megérti majd a klienseit, és jobban tud velük foglalkozni a jövőben. Jobban hozzá tudja majd igazítani a tréningeket és játékokat a betegség lefolyásához (annak stádiumától függően), így az érintettek kevésbé lesznek frusztráltak, és ez a tudás egy kicsit nagyobb biztonságot ad Önnek is. Ezáltal megkönnyíti a mindennapi munkáját. Megfelelő beavatkozásokkal (lásd még a „Tréning...” című videóinkat) a betegség lefolyása némileg késleltethető.

Retrogenézis:

Készségeink és képességeink bizonyos sorrendben alakulnak ki az életünk során. Például megtanulunk járni, mielőtt „szobatiszták” leszünk (vizelet-/székletszabályozás). A retrogenézis azt mondja, hogy ezeket a készségeket (legalábbis a legtöbbjüket) demencia esetén fordított sorrendben veszítjük el.

A 7 FAST-stádium (Functional Assessment Staging)

Azt írja le, hogy mely funkciók melyik stádiumban lehetségesek még, illetve melyik stádiumban milyen tipikus jelenségek jelentkeznek.

1. stádium:

Sem az érintett személy, sem mások nem ismerik fel, de az agyban a jellegzetes lerakódások már **30 évvel az Alzheimer-kór ELŐTT** (esetleg akár 50 évvel korábban is) megjelenhetnek - azonban itt még nincs hanyatlás.

2. stádium:

SCI (subjective cognitive impairment = szubjektív kognitív hanyatlás)

Kezdődhet **15 évvel a betegség előtt**, CSAK az érintettek éreznek némi hanyatlást: tárgyak eltévesztése, különböző dolgok elfelejtése, de a gondozó ezt nem veszi észre...

3. stádium:

MCI (mild cognitive impairment = enyhe kognitív károsodás)

Ekkor már **mások** is észreveszik, hogy **gondok** vannak a koncentrációval, nem találják meg a tárgyakat, első bizonytalanságok, különösen idegen környezetben, hibák a munkában, **nem találják a megfelelő szót...**

Ezek a tünetek már **7 évvel a 4. stádium ELŐTT is jelentkezhetnek.**

Az érintettek még jól el tudják látni magukat, és önállóságukban a **13-19 éves** fiatalokhoz hasonlíthatók. A hibákat és a **hiányosságokat** azonban általában a **lehető legjobban elrejtik mások elől**, hiszen ha valakinek nem jut eszébe a „villa” szó, mondhatja helyette, hogy „evőeszköz”, és senkinek sem tűnik fel, hogy az illetőnek gondjai vannak a megfelelő szavak megtalálásával.

Az 1-3. stádiumban az Alzheimer még nem diagnosztizálható.

4. stádium:

A következő videoklipben azt mutatjuk be, hogy a 4. stádiumnak például milyen hatásai lehetnek...

A 4. stádiumról szóló videoklipben ábrázolt szituáció:

Fritz (86) és Christine (83) házaspár, otthon élnek. Ebben a részben Fritz úr többször is zavart. Felesége úgy gondolja, hogy biztos csak figyelmetlen néha. Nem akarja belátni, hogy ezek már az enyhe demencia tünetei is lehetnek. Szemrehányásokat is tesz a férjének, amikor megmutatkozik a betegsége. A férfi megpróbálja ezt eltitkolni. Éppen most pedikűrözték a lábát (Hannelore asszony házhoz jött a pedikűrözéshez), és fizetni akar.

A 4. stádiumról szóló videoklip tartalma:

A szituációban leírtak szerint Fritz úrnak fizetnie kell a pedikűr után.

„Mivel tartozom?” - kérdezi. Hannelore asszony: „42 euró”. A férfi odaad neki 100-at, majd azt mondja: „Köszönöm, akkor rendben is vagyunk!” (ahogy borraivaló esetén mondják...)

Christine asszony rémülten felkiált: „Megőrültél?”

A 4. stádiumról szóló videoklip elemzése:

Fritz úr a pénztárcájában kutat. Nyilván **tudja**, hogy szokás némi **borraivalót** adni. **De mennyit?** Valószínűleg már azon gondolkodik, hogy mit adjon, miközben a pénzt keresi... De tudnia kellene, hogy az emberek általában csak néhány eurót adnak pluszban. Esetleg adhatott volna 45-öt. Talán már **nem tudta kikeresni a megfelelő bankjegyeket:** 2 db 20-ast például és némi aprópénzt...

Ilyenkor gyakran keresnek inkább egy elég nagy tűnő bankjegyet, aztán azt mondják, hogy rendben van így, a többi borralaló. Így a férj **megkíméli magát** attól, hogy **beismerje, gondjai vannak a számolással** vagy a megfelelő bankjegyek összeadásával. A felesége továbbra sem akarja megérteni, hogy ez pont a betegség tünete, és inkább őt hibáztatja.

A 4. stádium leírása: Ilyenkor **enyhe demenciáról** beszélünk. Ettől a stádiumtól kezdve **a betegség diagnosztizálható**. Kb. **2 évig** tart. Ezek az emberek önállóság tekintetében a **8-12 évesek** szintjén állnak. Ha valaki egyedül élne, az általában még lehetséges, de már sok veszéllyel jár. A rövid távú memória egyértelműen károsodik, a koncentráció hamar lankad. A veszélyes eszközök használata problémás lehet, a számlák érintetlenül kifizetetlenek maradnak, a pénz kezelése rendszerint nehézkes (lásd videoklipünket), az összetett feladatok már nem megoldhatók, az ismeretlen helyeken való tájékozódás alig lehetséges.

5. stádium:

A következő videoklipben azt mutatjuk be, hogy az 5. stádiumnak például milyen hatásai lehetnek...

Az 5. stádiumról szóló videoklipben ábrázolt szituáció:

Fritz (86) és Christine (83) házaspár, otthon élnek. Ebben a részben Fritz úr nagyon zavart. A felesége azt hiszi, hogy ez csak az idős kor miatt van. Nem akarja belátni, hogy ezek már a közepesen súlyos demencia tünetei. Gyakran tesz neki szemrehányást.

Az 5. stádiumról szóló videoklip tartalma:

A házaspár az asztalnál ül, és lapozgatják az újságot. Christine asszony feláll, és azt mondja, kimegy a fürdőszobába, hogy készülődjön... Számára teljesen világos, hogy miről van szó, hogy MIRE akar készülődni. Elvégre a lányuk 50. születésnapját ünneplik. Teljesen világos, hogy ezt a férjnek is tudnia kell. Így hát egy kicsit unszolni kezdi, hogy ő is kezdjen végre bele. A férj azonban tanácstalan. Elfelejtette, hogy bulira készülnek, és azt kérdezi, mit tegyen. Erre felesége türelmetlenül: „Hát öltözz fel rendesen! Hisz Lisa 50. születésnapja van!” Így hát feláll, és elindul átöltözni. Na de HOGYAN? Felvesz egy régi munkáskabátot. Amikor felesége visszajön, megkérdezi, hogy szépen felöltözött-e már, mire ő: „Igen-igen!”

Ekkor felesége meglátja, és szemrehányóan azt mondja: „Ezt a régi rongyot vetted fel...?”

Az 5. stádiumról szóló videoklip elemzése:

Fritz úr egyedül már nem tud a helyzetnek megfelelően felöltözni.

Az 5. stádium leírása: Ilyenkor **közepesen súlyos demenciáról** beszélünk. Ettől a stádiumtól kezdve a személy már **NEM élhet egyedül**. Önállósága egy **5-7 éves gyermekéhez** hasonlítható. Ez a stádium általában kb. **1,5 évig tart**. Az ebben a stádiumban lévő emberek gyakran minden nap ugyanazt veszik fel, már nem tudnak a helyzetnek megfelelően öltözködni (lásd a fenti videoklipet), pl. télen pizsamában mennek vásárolni stb. Gyakran a személyi higiénia is sok kívánnivalót hagy maga után. A helytel és az idővel kapcsolatos zavarodottság egyre nyilvánvalóbbá válik. Egyre kevésbé emlékeznek a helyekre és a nevekre.

6. stádium:

A következő videoklipben azt mutatjuk be, hogy a 6. stádiumnak például milyen hatásai lehetnek...

A 6. stádiumról szóló videoklipben ábrázolt szituáció:

Fritz (86) és Christine (83) házaspár, otthon élnek. Ebben a részben Fritz úr erősen zavart. Felesége sok mindenben segít neki a mindennapok során. Például az öltözködésben. De ő ezt általában egyedül akarja csinálni. Felesége túlságosan hektikus számára.

A 6. stádiumról szóló videoklip tartalma:

Fritz úr éppen felvette egyedül az ingét. Néhány gombot helyesen, néhányat azonban megint rosszul sikerült begombolnia...

Utána látjuk, ahogy 2 különböző cipőben jön ki a szobából.

A 6. stádiumról szóló videoklip elemzése:

Fritz már **nem tud egyedül öltözködni**. A gombok gyakran nem jól vannak begombolva, néha különböző pár cipőt húz fel - ha egyáltalán még működik a felhúzás, mert a cipőfűzőt általában már nem sikerül megkötni. Van, aki a lábát rossz nadrágszárba vagy a karját rossz ujjba teszi, a cipzárat már nem tudja kinyitni vagy összehúzni stb.

A 6. stádium leírása: Ilyenkor **súlyos demenciáról** beszélünk, amely kb. **2,5 évig tart**. A személyeknek folyamatos gondozásra van szükségük. Önállóságuk egy **kisgyermek szintjének** felel meg. Sem az öltözködés, sem a mosakodás, sem a zuhanyzás nem megy már egyedül. Általában

már a víz hőmérsékletét sem tudják egyedül beállítani. A WC lehúzása túlságosan nehézkesé válik, és sokszor a WC-nél lévő papíradagolót sem tudják már használni. Ez kellemetlen „balesetekhez” vezethet. Ebben a stádiumban vizelet- és székletinkontinencia is előfordul. Az otthoni tájékozódás már problémás lehet, gyakran a legközelebbi hozzátartozókat sem ismerik fel. Gyakran felborul a nappali/éjszakai ritmus.

7. stádium:

Erről nem készítettünk videoklipet.

A 7. stádium leírása: Ez már a **nagyon súlyos demencia**, amely **7 évig** vagy annál tovább is eltarthat. Az ebben a stádiumban lévő emberek **éjjel-nappal kíséretet és gondozást igényelnek**.

Általában még használnak néhány szót, de ez később akár egyetlen szóra is csökkenhet.

A járás, sőt később az önálló ülés is lehetetlenné válik. A nevetés is megszűnik. Ilyenkor már nem tudják a fejüket egyenesen tartani, mert a megfelelő izmok, amelyek ezt irányítanák, már nem működnek. Végül már csak a legegyszerűbb szopó- és fogóreflexek maradnak meg.

Tanulságok:

Figyeljük meg, hogy mely feladatokat nem képesek már elvégezni. Eleinte bizonyos dolgokat gyakran csak kivételesen tudnak elvégezni, mert a **kompetencia hanyatlása is ingadozik** (lelkiállapot stb.).

Próbálja meg arra **ösztönözni** az embereket, hogy bizonyos **feladatokat minél tovább** végezzenek - még akkor is, ha ezt hibásan teszik. Ne mutasson rá a hiányosságokra, inkább ismerje el azt, ami még működik. Ha olyan tüneteket észlel, amelyeket több stádiumhoz rendelhet, az embereket minden esetben a **magasabb fokozatú stádiumba kell besorolni**. Tehát ha valaki a 4. stádium tipikus tüneteit mutatja, de nem tud a helyzetnek megfelelően öltözködni, akkor az a személy az 5. stádiumban van (vagyis ne használjon „átlagot”...).

Próbálja meg **kideríteni**, hogy az illetőnek **hány MMSE-pontja** van, és a „Demencia formái” című videóban található grafikon segítségével határozza meg, hogy az illetőre még **milyen feladatokat** lehet rábízni. Ebből az is kikövetkeztethető, hogy milyen tréningeket célszerű alkalmazni.

Továbbvezető anyagok:

Keressen rá az interneten: „az Alzheimer-kór stádiumai”, ill. „Barry Reisberg” vagy „a demencia stádiumai”.

Lásd még a „Tréning...” című videónkat

Lásd még a „Pszichoszociális beavatkozások” című videónkat

Lásd még a „Demencia formái” című videónkat